

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган : Паризат САДАМБАЕВА

Университет : Кыргыз-Түрк Манас Университети

Кафедра : Финансы

Багыты : Мамлекеттик Финансылар

Иштин сыпаты : Магистрдик диссертация

Илимий жетекчи : э.и.к. доцент Райхан КУРМАНБЕКОВА

Салык системасынын кыргызстандын экономикалык өсүшүнө тийгизген таасири

Биринчи бөлүмдө экономикалык өсүштүн салыктык жөнгө салуунун жана макроэкономикалык анализдин теориялык негиздери каралды.

Экономикалык өсүш проблемалары- экономика илиминин эң маанилүү тармагы. Алар ар дайым кандай гана болбосун бардык экономикалык системанын теория жана практикасында эффективдүү инструментине айланган салыктардын теориялык негиздери каралат. Биринчи параграфта салыктын экономикалык жана социалдык түшүнүгү, салыктын функциялары, салык салуунун принциптери, салык салуунун элементтери, салыктык жөнгө салуу, салык саясатынын инструменттери, максаттары, салык системасы жана салыктык жөнгө салуу механизмдери, ыкмалары, инструменттеринин теориялык жактан аныктамалары, маанилери, маңызы жазылды.

Салыктын экономикалык өсүшкө болгон теориялык негиздери, методологиясы, инструменттери. Макроэкономикалык теориялар жана алардын негизинде салыктык жөнгө салуунун теориялык аспектилери каралып. Иштин экинчи бөлүмүндө колдонулуучу макроэкономикалык көрсөткүчтөрдүн теориялык негиздери жана улуттук эсептер системасынан колдонулуучу макроэкономикалык көрсөткүчтөр эсептелди.

Салыктардын түрлөрүнө карата: кыйыр жана түз салыктар, кирешеге, ишканалардын пайдасына, мүлккө, товар жана кызмат көрсөтүүлөргө

салыктардын ИДПдагы үлүшүнүн көрсөтүлгөн мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрү жана алардын экономикалык өсүштүн темптерине тийгизген таасири каралды.

Динамиканы туура чагылдыруу максатында 2004-2010-жылдар арасындагы мезгилде негизделген реалдуу ИДПнын өзгөрүүсү каралды.

Ал эми салыктык жөнгө салуунун макродеңгээлдеги жыйынтыгы катары салыктардын номиналдуу ИДПга карата пайыздык үлүшү алынат. Жалпы мамлекеттик салык жүгүнүн макроэкономикалык көрсөткүчүн эсептөөдө, бюджет системасынын бардык деңгээлдерине түшкөн салыктардын жана жыйымдардын жыйындысы жана алардын ИДПга катышы көрсөтүлдү.

Салыктык жөнгө салуунун негизги аспектиси катары салык мыйзамдарынын өнүгүү тенденциясы жана андагы проблемалар дагы талдоого алынды. 1990-2010-жылдар арасында салык мыйзамындагы өзгөртүүлөр талдоолор каралды.

Кыргызстандын экономикалык өнүүгүсүндөгү көрсөткүчтөрү жана салыктардын экономикалык өсүштү инвестициялык камсыз кылылуусу жөнүндө анализи жүргүзүлөт. КР. Салык жүгү жана алардын экономикалык өсүшкө тийгизген таасири. Кийинки параграфтарда статистикалык маалыматтарга таянуу менен эконометрикалык анализ жүргүзүлдү. Анализдин негизги максаты өлкөнүн экономикалык өнүгүшү, экономикалык өсүшүнө салыктандыруунун тийгизген таасиринин теориялык жана практикалык жактан иштелип чыгуусунун мындан аркы өнүгүү багытын аныктоо болгондуктан. Анализде трендик, салыштырма, динамикалык жана негизги методдордун бири катары структуралык анализдин ыкмалары колдонулду.

Диссертациянын үчүнчү бөлүмүн Өлкөнүн экономикалык өнүгүүсүн салык аркылуу стимулдаштыруу жолдору болгон өлкөлөрдө экономикалык өнүгүшү боюнча салык каражаттарын колдонуудагы жаны кадамдар сунушталды.

Ачкыч сөздөр: Финансы, салык, экономикалык өсүш, салык жүгү, салык саясаты.

ÖZ

Yazar : Parizat SADAMBAYEVA
Üniversitesi : Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim Dalı : Maliye
Bilim Dalı : Kamu Maliyesi
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Rayhan KURMANBEKOVA

Vergi Sisteminin Kırgızistan'ın Ekonomik Büyümesine Etkisi

Birinci bölümde ekonomik büyüme, vergi sistemleri ve makroekonomik analizin kuramsal temelleri ele alınmıştır.

Ekonomik büyüme problemleri, ekonomi biliminin en önemli alanlarından biridir. Her neyse, tüm ekonomik sistemin teori ve uygulamalarında etkili bir araç olan vergilerin teorik temelleri ele alınmıştır. İlk paragrafta vergilerin ekonomik ve sosyal yönleri, vergi fonksiyonları, vergilendirme ilkeleri, vergi elemanları, vergi yönetimi, vergi politikasının araçları, amaçları, vergi sistemi ve vergi düzenlemesinin mekanizmaları, yöntemleri, araştırmalarının kuramsal tanımı, anlamı ve özü yazılmıştır.

Ekonomik büyüme üzerindeki vergilerin etkisinin kuramsal temelleri, araçları. Makroekonomik kuramlar ve bunlara dayanarak vergi yönetiminin kuramsal yönleri incelenmiştir. Tezin ikinci bölümünde kullanılan makroekonomik göstergelerin kuramsal temelleri ve milli hesap sistemi göstergeleri hesaplanmıştır.

Vergi türüne göre, doğrudan ve dolaylı vergi, gelir vergisi, şirketlerin tabi tutulduğu kâr vergisi, mülk, mal ve hizmet vergisinin gösterilen dönem içerisinde

GSMH'deki oran deęişimleri ve bunların ekonomik büyümenin hızı üzerinde etkisi incelenmiştir. Deęişim dinamiklerini doğru bir şekilde yansıtmak için 2004-2010 yıllar arası dönemde gerçek GSMH'nin deęişmesi ele alınmıştır.

Makro düzeyde vergi yönetiminin sonucu olarak vergilerin nominal GSMH'ye göre yüzdesi alınmıştır. Genel ulusal vergi yükünün makroekonomik göstergeleri hesaplanırken, bütçe sisteminin tüm düzeylerinde alınan vergi ve harçlar toplamı ve GSMH'deki oranı gösterilmiştir.

Ayrıca vergi yönetiminin önemli bir yönü olarak vergi yasalarının gelişme eğilimleri ve sorunları incelenmiştir. Analizi için, dönem 1990-2010 yıllar arası vergi yasalarındaki deęişöeler ve incelemeler ele alındı.

Kırgızistan'ın ekonomik büyümesinin göstergeleri ve vergilerin ekonomik büyümeyi sağlamasıyla ilgili analiz yapıldı. Kırgızistan Cumhuriyetinin vergi yükü ve ekonomik büyüme üzerindeki etkisini. Bir sonraki paragraflarda istatistiksel verilere dayanarak bir ekonometrik analiz yapıldı. Analizin temel amacı, ülkenin ekonomik kalkınması, ekonomik büyümesi üzerindeki vergilendirmenin etkisinin teorik ve pratik açıdan işleme eğiliminin sonraki gelişmesini tesbit etme. Analizde trend analizi, karşılaştırmalı, dinamik ve yapısal analiz yöntemleri kullanıldı.

Tezin üçüncü bölümünde ekonomik büyümeyi vergilendirmeye teşvikleme yollarını uygulayan ülkelerin ekonomik kalkınmada vergi kaynaklarını kullanmada yaptıkları yeni adımlar önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: maliye, vergi, ekonomik büyüme, vergi yükü, vergi politikası.

АННОТАЦИЯ

Выполнила : Паризат САДАМБАЕВА

Университет : Кыргызско-Турецкий Университет «Манас»

Кафедра : Финансы

Направление : Государственные финансы

Степень : Магистерская диссертация

Научный руководитель : к.э.н. доцент Райхан КУРМАНБЕКОВА

Влияние налоговой системы на экономический рост Кыргызстана

В первом разделе рассматриваются теоретические основы экономического роста, налоговой системы и макроэкономического анализа.

Проблемы экономического роста—один из важнейших областей науки экономики. Какими бы они ни были, рассматриваются теоретические основы налоговой системы, являющейся эффективным инструментом в теории и практике всей экономической системы. В первом параграфе даются теоретические определения, значение и суть экономических и социальных аспектов налога, функции налога, принципов налогообложения, элементов налогообложения, регулирования налоговой системы, инструментов и целей налоговой политики, налоговой системы, механизмов и методов регулирования, инструментов.

Во втором разделе рассматриваются теоретические основы, методология и инструменты влияния налогов на экономический рост, а также макроэкономические теории и теоретические аспекты на налогового регулирование на их основе, и производятся подсчеты теоретические основы используемых макроэкономических показателей и показатели системы национального счета. 8

Были изучены изменения доли налогов в ВВП за указанный период по видам: прямые и косвенные налоги, налоги, облагаемые на доход, прибыль предприятий, имущество, товар и услуги, и их влияние на темпы экономического роста.

В целях верного отражения динамики изменений, были рассмотрены реальные изменения ВВП за период с 2004-2010-гг.

А как результат налогового регулирования на макроуровне было взято процентное соотношение налогов к номинальному ВВП. При подсчетах макроэкономических показателей общегосударственной налоговой нагрузки, были указаны совокупность налогов и сборов, поступающих во все уровни системы бюджета, и их соотношение к ВВП.

Также были проанализированы тенденции и проблемы развития налоговых законов как основного аспекта налогового регулирования. Были рассмотрены анализы и изменения в налоговых законах за период с 1990-2010 гг.

Был проведен анализ показателей экономического роста Кыргызстана и обеспечения налогами инвестиционного экономического роста. Налоговая нагрузка КР и его влияние на экономический рост. В последующих параграфах был проведен эконометрический анализ, опираясь на статистические данные. Так как главной целью анализа было определение дальнейшего направления развития теоретической и практической разработки влияния налогообложения на экономическое развитие, экономический рост страны, то при анализе были использованы методы трендового, сравнительного, динамического и структурного анализа.

В третьем разделе диссертационной работы говорится о путях стимулирования экономического роста через налогообложение, об инновациях применения налоговых средств для экономического роста и представлены предложения.

Ключевые слова: финансы, налог, экономический рост, налоговая нагрузка, налоговая политика. 9